

***Heara**

Independent Art in Jerusalem at the Beginning of the 21st Century

Editors: Ronen Eidelman, Sala-Manca

Editors: Ronen Eidelman, Sala-Manca (Lea Mauas and Diego Rotman)

English translation of articles: Maya Shimony

English translation of interview with Lea and Diego: Ami Asher

Hebrew editing: Rachel Perez

First Hebrew editing: Eli Guy

English editing of articles: Maya Shimony

English editing of additional texts: Yoav Weiss

Graphic design: Ronen Eidelman

Photography of Hearat Shulaym issues: Eldad Cidor

Photography of Hearat events: Zemer Sat, Rona Yefman, Dana Levy, Liraz Pank, Jan Tichy, Niv Hachlili, Yoav Raban and Ofir Omer

Photography of sites 2014: Chen Cohen

Photographies without credit are stills from video, from Sala-Manca or unknown photographers

Mamuta interns: Ktura Manor, Chen Cohen, Yoni Licht, Galia Luko

Thanks to the writers who contributed to the book and to the artists who took part in the different events, journal, no-org.net, sugia events and to the public whose support has made the publication of this book possible.

Publishing House: Hearat Shulaym and the Underground Academy, POBox 24169 Jerusalem 91240

Distribution: Mamuta Art and Media Center | prod@mamuta.org | 0545704356
ISBN 978-965-92286-0-7

All the rights reserved to the writers and artists

Print House : Ahva Cooperative

Jerusalem, June 2014

Contents

Introduction (English)	348	Sixth Issue	202
Key Comments on One Footnote: A Conversation with Lea & Diego Ronen Eidelman	27	The Collaborator Challenge Mushon Zer-Aviv	231
First Issue	28	no.org.net	233
Sheur Behistoria Shel Haomanut Adi Kaplan & Shahar Carmel	44	Heara 7, Lev Hair Community Center	237
The Silenced, the Fabricated and the Nonexistent: On the Motif of Erasure in Three 'Hearat Shulaym' Issues Anat Danziger	59	Seventh Issue	245
Potemkin Village The Interdisciplinary Arena	60	Gaze, for instance Hadas Ophrat	261
Heara 2, Saydoff Courtyard	63	Heara 8, The Anglican School	263
Second Issue	72	Issue 8-9	270
Marginal Elucidations Dalya Yafa Markovich	91	Sugia (Heara 9), On Art, Culture and Society, Sergey Courtyard	281
Heara 3, The Argentinian House	93	Heara 10, The Science Museum	287
Third Issue	102	Looking Back at a Refined Present Jack Faber	303
Heara 4, The Underground Prisoners Museum	121	Tenth Issue	305
Unconsidered Steps Rafram Chaddad	131	When the Spare Parts for the Xerox Machine Will Run Out Itamar BZ	317
Fourth Issue	132	Heara 11, Marianshtift, Daila, Uganda, the Print Workshop, public space, taxis	319
Tulibu Dibu Douchoo Pil&Galia Kollectiv	156	Eleventh Issue	328
Heara 5, Sergey Courtyard	159	All the Pages of All the Issues	334
Fifth Issue	170	List of All the Artist that Participated at 'Heara' Events and In 'Hearat Shulaym'	337
Site Specific Gideon Ofrat	192	Temporary Artistic Zones Developing Independent Artistic Practices in Jerusalem	
Heara 6, The Tower of David	193	Lea Mauas, Diego Rotman	346

First Issue,	11.2001
Potemkin Village	
The Interdisciplinary Arena	
Second Issue,	12.4.2002
Heara 2, Saydoff Courtyard	
Third Issue, Heara 3,	24.8.2002
The Argentinian House	
Fourth Issue,	26.12.2002
Heara 4, The Underground Prisoners	
Museum	
Fifth Issue	15.5.2003
Heara 5, Sergey Courtyard	
Sixth Issue	23.10.2003
Heara 6, The Tower of David	
no.org.net	25.2.2004
no.copy.righ exhibition	
video/net/art	15.6.2004
data/reference/art	16.9.2004
net/optice	18.5.2005
Seventh Issue,	13.5.2004
Heara 7, Lev Hair Community Center	
Double Issue (8-9)	11.11.2004
Heara 8, The Anglican School	
Sugia (Heara 9), On Art, Culture and	25-25.6.2005
Society, Sergey Courtyard	
Tenth Issue	16.2.2006
Heara 10, The Science Museum	
Eleventh Issue	11.10.2007
Heara 11, Marianshtift, Daila, Uganda,	
the Print Workshop, public space, taxis	
Opening of Mamuta at Ein Karem	15-17.10.2009
Closing of Mamuta at Ein Karem	26.7.2011
Opening of Mamuta at Hansen	31.12.2013
Heara the Book, Heara 12,	7.6.2014
Hansen House	

Introduction

During the years 2002-2007 in Jerusalem, one of the most innovating, inspiring and significant projects in Israeli art took place. The *Heara* (comment) project included a series of 11 site-specific events orchestrated by Lea Mauas and Diego Rotman of the Sala-Manca art group, involving some 400 artists. These events took place in various sites around the city, including the Saidoff Court, Argentina House, Underground Prisoners Museum, Sergey Courtyard, David Citadel, City Center Municipal Administration, Anglican School, Science Museum, Print Workshop, Marienstift Hospital, Uganda, Daila, and the Public Sphere.

**Heara* is a collection of testimonies, reflections, interpretations and documentations of *Heara* events, as well as images from issues of *Hearat Shulaym (Note in the Margin)*, an independent contemporary art and literature journal published together and as an inherent part of the events. The book includes articles published in *Hearat Shulaym* and additional articles written especially for the book by Israeli artists and scholars, as well as artworks which were part of the *Heara* art project.

The art events and journal were active in divided, grief-stricken Jerusalem of the Second Intifada, outside conventional art venues and without any cooperation or funding by the government or private corporations. Nevertheless, the events managed to form fascinating connections between artists operating in different media – visual art, theater, poetry, video and sounds, and created a platform of growth and articulation for hundreds of artists, producing exciting, unpredictable, inspiring and thought-provoking pieces.

In tandem with the *Heara* events and *Hearat Shulaym* publications, Sala-Manca and Metvey Shapiro established the no-org.net platform, where four international online exhibitions were held. They also started and produced the *Sugia* events together with Tal Adler, Ronen Eidelman, Hagar Goren, Nir Harel, Masha Zusman and Rafram Chaddad, bringing together artists, cultural activists, scholars and members of the public in the course of two days devoted to discussions, lectures and project presentations – all revolving around the interrelations between art, culture, new media, politics and society.

The *Heara 11* event took place in October 2007 in seven different locations. Its subtitle was “The last Heara, or before we become a biennale”.

In 2009, the Sala-Manca group started *Mamuta* (an acronym combining the Hebrew words for “mammoth” (*mamuta*) and “NGO” (*amuta*), a reference to the transition from independent activity to the establishment of a dedicated NGO) – a long-term project promoting contemporary art. The project was active in Ein Karem, at the home of artist Daniela Passal, donated for the purpose of establishing artist workshops and a meeting place for various ethnic groups. This center, run by the Sala-Manca group (Mauas and Rotman) through the *Hearat Shulaym* NGO together with the Jerusalem Foundation, hosted dozens of artists and curators from Israel and abroad,

produced five solo exhibitions, hosted two international exhibitions and produced projects outside the Ein Karem home. The center also produced works by Israeli artists in various venues abroad and published catalogues documenting exhibitions and unique projects related to the history of Israeli art.

In July 2011, the *Mamuta* Center in Ein Karem was shut down due to disputes between the estate which funded it and the Jerusalem Foundation. In December 2013, it was reopened in Hansen House, a center for art, design and technology in Jerusalem.

The book offers a critical evaluation of the *Heara* events, examining their historical and sociopolitical context, and illuminating their points of reference to key issues in contemporary art and art theory, thereby suggesting a unique framework for understanding the events and their enabling context, occasionally with a whiff of nostalgia.

הערה 12
 פרפורמנס | מיצב | סאודן
 יידיאו | פיסול | מוזיקה | ספר
הערה היסטורית
Jesus Hilfe

אנו מודים לך על תרומותך!

ארועה "הערה" היסטורי לרגל הוצאת הספר "הערה" על אירובי הערה
על כתוב העת "הערת שלויים" בעריכת רון אידמן וסלה-מנקה
האירוע הוא תלי מקום ומתייחס לבית החולים למצוורים לשעבר "הנסן"
בית הנسن ומעמותה, רח' גולדיה אלון 14, ירושלים.
כניסה: 50 ש"ח (כולל את רכישת הספר "הערה" 352 עמ')
www.mamuta.org | www.no-org.net/heara12 | facebook/salamancagroup

*הערה

אמנות עצמאית בירושלים בתחילת המאה ה-21

עורכים: רונן אידלמן, Sala-Manca

עורכים: רונן אידלמן וסלה-מנקה (לאה מאואס ודיאנו רוטמן)

תרגומים מאנגלית לאנגלית: מאיה שמעוני
תרגום הראיין עם לאה ודיאנו לאנגלית: עמי אשר

עריכת לשון: רחל פרץ
עריכה ראשונית: אליל גיא
עריכת לשון מאמריים באנגלית: מאיה שמעוני
עריכת טקסטים נוספים אנגלית: יואב ויס

עיצוב גרפי: רונן אידלמן

צילום רפואי גילוינות "הערת שלויים": אליך סידור
צילום מתוך אירופי "הערה": זמר סט, רונה יפהן, דנה לוי, לירז פנק, יאן טיכי,
ניב חכלילי, יואב רבן, אופיר עומר
צילוםatri האירועים 2014: חן כהן
תצלומים ללא קרדיט נלקחו מסרטי וידאו של האירועים או בוצעו על-ידי סלה-מנקה או צלם
לא ידוע

מתמחה מעותה: קטרה מנור, חן כהן ויוני ליבט, גליה לולקן

תורה לכל כתבי הספר ולכל האמנים שלקחו חלק באירועי "הערה", בגלוינות "הערת
שלויים", ב-no.org.net ובאירופה "טוגיה", וכן לפחות ששגיאץ לאירועים ואפשר בריצבר אן
הוצאתו של הספר לאור

ארכיוון כל רפואי "הערה" ו"הערת שלויים": www.no.org.net

הוזאה: "הערת שלויים" והאקדמיה של העכשווי, ת"ד 24169 ירושלים, 91240
הפקה: מרכז לאמנות ומדיה "מעותה", prod@mamuta.org,
ISBN 978-965-92286-7
וכוות הוצרים שמורות לכותבים ולאמנים
דפוס: אחווה, ירושלים

ירושלים, יוני 2014

תוכן עניינים

	203	ג'יליאן 6	5	פתח דבר
	225	האתגר המשות"פי מושון זר-אביב	6	במה הערות מרכזיות להערכת שולים אחד: שיחה עם אלה ודיагו
	233	no.org.net	28	דונן אידלמן
		"הערה 7", מנהלה קהילתי ללב-העיר		ג'יליאן 1
	237	מטע, למשל הדר עפרת	44	שיעור בהיסטוריה של האמנות עדי קפלן ושות' ברמל
	245	ג'יליאן 7		השתוק, המומצא וזה שאינו קיים: על מושיב המהיקה בשלושה גליונות של "הurret שלולים"
	257	מבט, למשל הדר עפרת	50	ענת דנציגר
		"הערה 8", בית-הספר האנגליקני		"כפר בוטיומקין", הזרה-הביבנתחומית
	263		60	"הערה 2", חצר סידוך
	270	ג'יליאן 8-9	63	ג'יליאן 2
		"סוגיה" [הערה 9"], דיונים ושאלות על אמנות, תרבויות וחבורה		הארת שלולים דליה יפה מרקוביץ'
	281	"הערה 10", מודיאון המדע	72	"הערה 3", בית ארגנטינה
	287	מבט לאחריו על הווע מזוקק ג'ק פאבר	86	ג'יליאן 3
	295	ג'יליאן 10: "על הסך", "לייצן החצר", "בלב ציוני"	93	"הערה 4" מודיאון אסיר-המחתרות
	305	היום שבו יאזורו חלקו החילוני של מבוגנות הזירוקס	102	עדדים שלא חשבו עליהם רפם חדד
	309	איתמר ב"ז "הערה 11", מריאנסקייט, סדנת הדפס,	121	ג'יליאן 4
	319	דילה, אוגנדה, חצר סרגאי, המרחב הציבורי ומוניות שירות	130	פיל וגליה קולקטיב
	328	ג'יליאן 11	132	"הערת 5", חצר סרגאי
	334	עמודים של הגילונות	151	ג'יליאן 5
	337	רשימת האמנים שהשתתפו ב"הurret שלולים" ו"ארועי הערה"	159	לסוגיות האתר הסגול גדעון עפרת
	340	אוצר אמנותי ארעי לאה מאושס ודיאגו רוטמן	170	"הערה 6", מודיאון מגדל-דוד
			187	
			193	

21-22-24.11.2001	גילון 1, "כפר פוטומקין", הזרה-הביבתחומית
12.4.2002	גילון 2, "הערה 2", חצר סיידוך
24.8.2002	גילון 3, "הערה 3", בית ארגנטינה
26.12.2002	גילון 4, "הערה 4", מוזיאון אסירי-המחתרות
15.5.2003	גילון 5, "הערה 5", חצר סרגי
23.10.2003	גילון 6, "הערה 6", מוזיאון מגדל-דוד
25.2.2004	no.org.net
15.6.2004	no/copy/right
16.9.2004	video/net/art
18.5.2005	data/reference/art
	net/opticon
13.5.2004	גילון 7, "הערה 7", מינימל קהילתית לב-העיר
11.11.2004	גילון בפועל 8-9, "הערה 8", בית-הספר האנגליקני
25-25.6.2005	"סואגה" [הערה 9], דיוונים ושאלות על אמנות, תרבות וחברה
16.2.2006	גילון 10, "על הספר", "לייצן החצר", "בלב ציוני", "הערה 10", מוזיאון המדע
11.10.2007	"הערה 11", מריאנסטיפט, סדנת הדפס, דילה, אוגנדת, חצר סרגי, המרכז הציורי ומוניות שירות
15-17.10.2009	פתיחה "מעמותה" בעין-ברם
26.7.2011	סגירת "מעמותה" בעין-ברם
31.12.2013	פתיחה "מעמותה" בבית הנسن
7.6.2014	הספר. "הערה 12" ב"מעמותה" בבית הנسن

פתח דבר

בשנים 2002–2007 התקיים בירושלים "הଉרה", אחד מהפרויקטים החורשניים, מעוררי ההשראה והמשמעותיים ביותר באמנות הישראלית של שנות האלפיים. הפרויקט כלל סדרה של 11 אירועי אמנות מובסיס-מקום (*site specific*), שיזמה קבוצת האמנים *Sala-Manca* (לאה מאואס ודייגו רוטמן). באירועים השתתפו כ-400 אמנים, והם התקיימו באתרים שונים בירושלים: חצר סיידוף, בית ארגנטינה, מוזיאון אסורי-המחתרת, חצר סרג'י, מצודת-דוד, מינאל קהילתי ל-העיר, בית-הספר האנגליקני, מוזיאון המרע, סדנת החרפס, בית-החולים מירנסטייפ, אונגרה, דילה והמרחբ הציבורי.

הספר "הઉרה כולל אוסף של עדויות, מחשבות, פרשניות ותיעוד של אירועי "הઉרה", וכן צלומים מתוך גלגולות של "הערת שלולים", כתבת-עת עצמאית לאמנות עכשוויות וספרות שיצא במקביל לאיורים והיה חלק אינהרנטי מהם. בספר מופיעים מאמרים מתוך הגלגולות לצד מאמרים שכתבו אמנים וחוקרים ישראליים במילויים לקראת פרסומו, וכן יצירות אמנות שהוו חלק מהעשייה האמנותית של "הઉרה".

אירועי האמנות וכותב-העת פעלו בירושלים השסועה ומוקת היגון של עידן הפיגועים, מחוץ לחלים הקונבנציונליים של השירה האמנותית ולא שיתוף פעולה או מימון של המדינה או של גורמים פרטיים. חרף ואת הצלחו ליצור חיבורם מرتकים בין אמנים שפעלו במקומות שונים – אמנות חזותית, תיאטרון, שירה, וידאו וסאונד. הם היו פלטפורמה לצמיחה וביצוע של מאות אמנים שיצרו עבודות מרגשות ובחלטי צפויות, מעוררות הרשאה ומחשבה.

במקביל לאירועי "הઉרה" והזאת כתוב-העת הקימו סלה-מנקה ומטוי שפירו את הפלטפורמה האינטראקטיבית net.org.il, שבה הוצגו ארבע תערוכות אינטראקטיביות בינלאומיות, יזמו והפיקו את אירועי "סוגיה" יחד עם טל אדרל, רונן אידלמן, הנר גורן, ניר הראל, מאשה זוסמן ורפרם חדד, שהפיגשו בין אמנים, פעילי תרבות, חוקרים והקהל הרחב במהלך שניימי ימי דינונים, הרצאות והציגות של פרויקטים – כולם סביב ישסי הנומלן בין אמנות, תרבויות, מדיה חדשה, פוליטיקה וחברה.

באוקטובר 2007 התקיים אירועי אירוע "הઉרה" ו"תחת הכותרת" ההערה الأخيرة או לפני שנהפרק לביננה", והוא התקיים בשבועה אתרים שונים.

ב-2009 יזמה קבוצת סלה-מנקה את "מעמותה" (שילוב בין עמותה לממותה, התיחסות למעבר מפעולה עצמאית להקמת עמותה ציבורית), פרויקט ארוך טוח לקידום האמנות העכשוויות. הפרויקט פעל בעין-כרם, בכיתה של האמנית דניאל פסל, שתרמה את ביתה במתנה להקים שם סדנאות עבורה לאמנים ומקום מגש בין קבוצות אתניות שונות. המרכז, שנוהל על-ידי קבוצת סלה-מנקה (מאואס ורוטמן), דרך עמותת הערת-שלולים ובשותוף הקרן לירושלים, אירח עשרות אמנים ואוצרים מהארץ ומהעולם, הפיק חמיש תערוכות ייחודיות, אירח שתי תערוכות בינלאומיות והפיק פרויקטים מחוץ למבנה. כמו כן הפיק המרכז עבודות של אמנים ישראליים במסגרות שונות בחו"ל והזיא לאור קטלונים לתערוכות ופרויקטים יהודים הקשורים לתולדות האמנות הישראלית. ביולי 2011 נסגר מרכזו "מעמותה" בעין-כרם בגין חילוק דעת בין העיובן שממן את המרכז לבין קרן ירושלים.

בדצמבר 2013 נפתחה "מעמותה" מחדש בעין-כרם בעקבות עזיבתו של יגאל עזריאלי.

הספר מציע בחינה ביקורתית של אירועי "הઉרה", סוקר את ההקשר ההיסטורי, הפוליטי והחברתי שבתוכו התקיימו, מציין על נקודות ההיסטוריה שלהם לסוגיות באמנות העכשוויות ובתיאוריה של האמנות, מציע מסגרת "יחורית להבנתם ולהבנת ההקשר שבו נוצרו, ומשלב לעיתים גם רוח נостalgia".